



KÁRPÁTI LAPOK

Magyarországi Kárpát turistaegyesületek kiadványa

A turistaság, a honismeret, a természetvédelem terjesztésére

Kiadó, szerkesztő: Nagy Péter (peter.nagi@t-online.hu)



Kárpát-koszorú Nemzetközi Túramozgalom

Sokszor írtunk már a Kárpát-koszorú expedícióinkról és a hosszabb-rövidebb kárpáti túráinkról. Mostanában a Kárpát-koszorú bejárások sorában egy újabb fejezethez értünk, érkeztem. Erről szeretnék röviden beszámolni a Kárpátos Tagságnak a Kárpáti Lapok oldalain.

Csak röviden ismétlem meg, hogy amikor 1996-ban haza érkeztem az Első Kárpát-koszorú Expedícióról (első téli teljesítés), azt az álmod dédelgettem magamban, hogy milyen jó lenne a megtett útvonalon egy európai hosszútávú túraútvonalat kirajzolni, létrehozni! Kapóra jött Bánhidi Attila meghívása a Magyarországi Kárpát Egyesületbe, mert reméltem, hogy azon egyesület, aminek a nevében is szerepel a Kárpát-szó, alkalmas lesz a „projekt” támogatására, létrehozására. Mint tudjuk, évek teltek, évek múltak el és lényegi dolgok nem történtek. Elszálltak az évek és én teljesen kikoptam ebből az egész gondolatból, mozaikból.

*„Egy kémény kéne, egy nagyon magas
Mely megfordítva áll*

*Hol minden tervünk visszazáll, mi régen elszállt már
S ha ez is megvan, nem tudom, mi is kéne még*

Nekem talán egy másik fej, mert az enyém tele van rég.”

Sztevanovity Dusán – Zorán: Mi kéne még

Persze, „az élet él és élni akar”, a Kárpátos gondolat nem halt el, szorgalmas munkával tovább gondolta, tovább vitte Vámos László a Pestkörnyéki Kárpát Egyesület elnöke, de nélkülem. Évenkénti rendszeres két-három hetes bejáró túráival, nagy csapatokat maga köré gyűjtve igyekezte a nemzetközi túramozgalom gondolatát Kárpátok Bércein Vándorút kialakításával életben tartani. Legalább kétezzer kilométernyi utat jelölt ki csak Románia területén a Kárpátokban sokfelé. Keményfém-lapkás bélyegzőket helyezett ki nagyjából tíz kilométerenként. Ezeket a bélyegzőket

„ismeretlen tettesek” mindenhol, egyet sem elvéve, szisztematikusan, megfelelő szerszámokkal kivették a sziklafalakból.

Néhány évvel ezelőtt a csíkmenasági-potyondi barátomtól Bartalis Lacitól értesültem egy cseh legényről, aki szintén végig járta a Kárpátokat és minden bizonnyal nagyjából azon az útvonalon, ahol mi is jártunk. Ez a cseh kolléga nem csak nagyon gyorsan járta végig a távot (2019. június 10 – és augusztus 23 között), de nagyon precízen (angolul is) dokumentálta és tette közhírré a túráját. *Michal Medek*-et – hiszen ez a becsületes neve – levélben megkerestem. Ő arról tájékoztatott, hogy már többen is bejárták a Kárpátokat: lengyelek, csehek, szlovákok és voltak a teljesítők között románok is. *Michal listája, kronológiája szerint, nem az 1995/96-os expedíció volt az első, amelyek a távot egyhuzamban teljesíthette, de az biztos, hogy a miénk volt az első és ez idáig utolsó, amelyek a teljes téli szezonban ment végig a gerincen.*

Michal-lal személyesen is találkoztam már. Először ő látogatott meg a kis falumban, otthonomban. Idén ősszel Mónikával kiutaztunk Brno-ba, vagyis Morva Karsztba, hogy Michal-lal és néhány olyan barátjával találkozzunk, akik végig járták a Kárpátok „ívét”. Kölcsönösen bemutattuk a túráinkat egymásnak. Pontosan egyik teljesítő útvonalát sem sikerült teljességgel beazonosítanom. Azt is erős kétségekkel fogadtam, hogy pl. az 1984-es teljesítő (Svetozár Krno) az ukrainai részen, a Szovjetunióban végig tudott volna menni a gerincen a Popivántól az Uzsoki-hágón keresztül Kremencig. De, ha ők ezt állítják, mit tehetnék mást – elfogadom. Egyébként Svetozár nem állította, hogy belépett volna a Szovjetunió



Mályi József és Michal Medek
Zebegényben

területére. Elmondása szerint az ukrán részen futó Kárpátok helyett a magyarországi Kéktúra útvonalát járta végig.

Mindenesetre jól látszik, hogy nagy az érdeklődés a Kárpátok nagy íve iránt lengyel, cseh és szlovák sportos turisták körében. Nagyon kemények és nagyon ügyesek, nagyon gyorsak. Mesterien állítják össze a felszereléseiket.

Minap Michal ismét meglátogatott minket Zebegényben. Most volt alkalmam konkrét kérdéseket feltenni neki a Kárpátokkal kapcsolatban. Elmondtam, hogy „valaha mit akartam”, vagyis a Kárpát-koszorú Nemzetközi Túramozgalom-ról dédelgettem álmokat. Kérdeztem, hogy ő, mint a nagy koordinátor, tervez-e egy nemzetközi túraútvonalat kijelölni a Kárpátok „nagy ívén”? Azt válaszolta, hogy *nem*, ha pedig mégis, akkor hasonló módon, mint Vámos Laci – több útvonalat is kijelölve. (Én az „egy nagy ív, egy útvonal” híve voltam s tán még vagyok ma is.)

A lengyelek, a csehek és a szlovákok készségesen benne lennének, de a románokkal nem jutnak zöldágra. A román turistáknak rengeteg kis sejtjük van, mindegyik hajtja a pénzt, egymással nem közösködnek. Van egy brassói turista egyesület, aki leuralta ezt a programot nélkülük, de velük sem mennek semmire. A brassói románok mennek a maguk feje után. Felveszik a pénzeket, itt-ott kihelyeznek egy-egy táblát. Az általuk preferált útvonal hol csatlakozik az E8-as európai útvonalhoz, hol elhagyja azt. Hol a gerincet követik, hol murvás földutakon bolyonganak hosszú völgyeken át.

Ő, vagyis Michal kimarad ebből a meddő csatából, inkább elgyalogol a Fekete-tengertől a Balkán és a Kárpátok vízválasztóján a világ végéig. *(Nagy a veszélye annak, hogy már nem kell sokáig gyalognia...)*

Naplórészlet:

Hát megjártuk Morvaország karszt-vidékét. Találkoztunk néhány kárpátos turistával és persze Michal-lal is. Jó út volt, bár vegyes érzelmekkel jöttünk haza.

Valamikor a húszas éveimben jártam már Brno-ban. Egy napot töltöttem a városban. Akkor úgy láttam, hogy itt kezdődik Európa, az amcsiknak még fejlődniük kell egy kicsit, hogy azt a kulturális magasságot elérjék, amit ebben a városban tapasztaltam. A csehek a monarchia legfejlettebb tagállamát alkották. Most egy lepukkant várost találtunk, csöppnyi szép belvárossal, kevésbé megvilágított közterekkel (utcákkal, terekkel). Kissé olyan érzésem volt, mintha a 80-as években Romániában járnék. A peremkerületekben az esti órákban cigányok és migránsok lepték el az utcákat. Igazán félttem, hogy belénk kötnek. A nyelvet nem beszéltük, teljesen védtelennek éreztem magunkat. Mónika biztatott: „addig ne félj, amíg én is itt vagyok”. Persze, leginkább, őt féltettem. Na, ez volt Brno 2024 őszén.

Morva Karszt

A húszas éveim végén a Morva Karsztban is jártam. Dimbes-dombos vidéket keresztbe-kasul bejártuk. Szép emlékekkel tértünk haza. Most kissé csalódott voltam, mert az emlékeimben élő homogén erdővel fedett hegységet keresztbe-kasulva jó minőségű aszfaltutak szabdalták, igaz szép települések sokaságával. Maga a világhírű karszt jelleg egy viszonylag keskeny karszt sávra korlátozódott. De ez a keskeny (kb. 5 km széles és 40 km hosszú – ez csak saccolás) sáv ezernyi barlangot rejt magában. Olyan ez a vidék, mint egy nagy sajt, tele lyukakkal. A barlangászok Mekkája.

Michal Medek

*„Ez az ember egy csodabogár.
Geológus, egyetemi tanár.”*

(Csak, hogy én is faragjak egy kecskerímet.)

Nagyon él! Egy fél napig kirándultunk vele a szállásunkhoz közeli völgyben, egy olyan völgyben, ahova, ha csak mi ketten mentünk volna el Mónikával, akkor semmit se láttunk volna a fákon és a fák között megbúvó sziklákon kívül. Michal egy-egy forrásnál, egy-egy barlang bejáratánál, órákon keresztül lelkesen mesélte azt, amit az avatatlan szem nem lát.

Kapráluv mlýn

Brno-tól kb. 10 km-re az erdő mélyén volt valaha e tájon egy uradalmi birtokká fejlődött vízimalom. Évszázadokon keresztül különböző családok és rendszerek váltogatták itt egymást. A végzete a cseh kommunizmus lett. Az utolsó birtokos család Amerikába menekült, a malmot a cseh állam birtokba vette, majd teljesen lepusztította. A rendszerváltás után Michal találkozott az épülettel, felkutatta a történetét, még Amerikába is kiment az örökösökkel tárgyalni. Pénzt szerzett az örökösöktől, a nemzetközi cserkész-hálózattól és talán a cseh államtól is. Az örökösökkel 99 évre bérleti szerződést kötött. Az épületegyüttes

részeit az alapokig visszabontatta és az egészet újjáépítette. Hihetetlen gépészetet alakítottak ki az épületben. Az egész felújítási munkákat magyar pénzben milliárdos nagyságrendre becsülöm. Michal élete legnagyobb művének és sikerének tartja, hogy ezt az épületegyüttest cserkészparadicsommá újracsatározta. Szent Ferenc oltalma alatt, nemzetközi cserkész találkozók rendeznek itt. Egyszerre 63-an alhatnak a házban, az udvarán még sokan sátrazhatnak. A ház és az udvara összesen 150 gyerek befogadására képes. Szünidőben hetes-kéthetes váltásokban érkeznek a gyerekek, néha hétvégékre is. Ekkor néhány segítőtőjével komoly, a természetszeretben elkötelezett, szakember vezette cserkész túrákat vezetnek e karsztos vidéken. Túrának, sziklát másznak és barlangásznak. Úgy éreztem, hogy „milyen jó lenne most itt cserkésznek lennem!”. Hihetetlen, hogy micsoda értéket kapnak ezek a mostani gyerekek!

A kárpáti ív teljesítői és az előadásom

Kb. 10-en jöttek el megtekinteni a vetítésemet. Nagy kérdés volt számomra, hogy ki volt az első olyan teljesítő, aki folyamatos gyalogolással végig járta a Kárpátok vízvázlatzó főgerincét. Világos választ a mai napig nem kaptam, bár eléggé bizonyos, hogy mi voltunk azok 1995/96 telén. Volt egy fazon, aki 1984-ben úgy járta végig a Kárpátokat, hogy Kárpátját kihagyta, helyette a magyarországi Országos Kék-túra útvonalát járta végig. Kötve hiszem, hogy 1984-ben a lengyel-csehszlovák határon is mehetett volna. A beharangozott lengyelek és szlovákok nem jöttek el.

A téli és a nyári expedíciókról kb. 200 képet vetítettem. Ebből világosan kiderült, hogy mi a gerincet jártuk végig, csak nagyon kis szakaszokon jártunk völgyutakon. Néha-néha belekérdeztek. Igen csodálkoztak a téli vállalkozáson.

Michal Medek webes oldala: Carpathian thru-hikes
<https://www.transcarpathian.org/>

Erről az oldalról még a magyar teljesítések is elérhetőek.

Néhány fotó az őszi kirándulásról:



Az alapokig visszabontott gazdasági épület újjáépítve, a mostani cserkészpalánták csehországi fellegvára



Kaprálov mlyn kapuja a jó emberek előtt mindig nyitva áll



Assisi Szent Ferenc az épület védőszentje



A túravezetőnk egy barlangba is bevitt, csak azért, hogy fülig sáros legyek, míg ő a barlangi túrát „patyolattisztán” ússza meg.

Küszünk, másztunk mindaddig, amíg alattunk egy rohanó földalatti patak hangját meg nem hallottuk

Michal megmutatta azt, amit az avatatlan szem nem lát

Mályi József

Az agancs

A városban vigasztalanul esett. Az égen ólomszínű felhők kergették egymást. Hetek óta nem voltam sehol. Meguntam a telet, a csontig hatoló, nyirkos hideget. Egyszer már enyhült, azt gondoltuk, itt a tavasz, de ónos eső jött újabb lehüléssel. Az erdőkben a leszakadó ágaktól veszélyes volt a járás. A minap meg sűrű havazással köszöntött ránk a március. Elegem volt az itthoni semmit tevésből; a gyümölcsfa-metszésekkel is végeztem. Semmi sem tarthat tovább itthon.

Az este bepakoltam a zsákom, s most tessék: megint esik! Sebaj, reggeli vendég nem marados. Semmit sem jelent, hogy itt és most ilyen idő van, majd meglátom pár óra múlva a Pilisben mi lesz. Ilyenekkel próbálom magamat vigasztalni. Közben azért pakolok, öltözködöm, találkozom Zsuzsival, s együtt utazunk a HÉV-en. Pomázon havas eső fogad. Pelerinbe bújva vágunk keresztül a falun. Ahogy emelkedik az út, úgy vált át havazásba. Aztán meg is állunk vetkőzni. Itt már fehérek az utak.

Lassan elérjük az erdőt. Ritkul az eső, szál-lingózik a hó, s ahogy egyre feljebb kerülünk, mélyül a talpunk alatt. Apró szencinkék cip-pegnek, majd felhangzik a nyit-ni-kék. Ők is a tavaszt várják. Más években ilyenkor már földszagú párák úsznak az erdőben, s alkonyatkor a hosszú csőrű szalonkák csattogó nászrepülésében gyönyörködhetünk. A derengő fényben pillanatokra már árnyékunk is van. Aztán feljebb, a havas fák között feltűnik a Janda Vilmos kulcsos ház. A hajdani Diana vadász kunyhó kibővítésével építették a múlt század ötvenes évének elején.

Ott topogunk az ajtó előtt. A zárt veranda csalogatóan hívogat, de az ajtón lakat fityeg. Az olyan vadászházakat szeretjük, ahol nyitott előtető van paddal, asztallal, vagy legalább egy

koldusbeálló, ahová a vándor behúzódhat. Így csak a lépcsőre rakott pulcsikra ülhetünk. Az ereszről a térdemre csepeg az olvadék. Egyszer itt értem az újpestieket, s bekéredzkedtem körülnézni. Konyha és ebédlő van alul, a padlástérbe – ahol vagy húsz főnek jut szálláshely – csak bekukkantottam, s már fordultam is ki. Orromat megcsapta a korhadó, poros dohszag. Gyerekkoromban asztmás voltam. Szerencsére kinőttem, de az ilyen penészes, gombásodott padlójú helyeket azóta is kerülnöm kell.

Öltözködünk, Zsuzsi forró teával kínál a termoszból, aztán odább állunk. A Csikóvárak gerincén helyenként térdem felül süppedünk a hóátfúvásokban.



A hajdani vulkán időnként öklömnnyi köveket szórt, máskor csak pernyét. Most jól láthatók a konglomerátumos sziklák a kopasz erdőben

A csúcstól északnyugatról egy 60-70 méter hosszú sánc övezi, melyet feltehetőleg valamikor az őskorban a földművelés által felgyorsult talaj

le mosódás hozhatott létre. Ugyanis a területet határoló sövény vonalában ez kisebb volt, így az megőrizte az eredeti talajszint magasságát. Továbbá a köveket is ide hordták ki a szántásból.

Lajos-forrás Nagy Lajos királyunkról kapta nevét, ki népes kíséretével gyakran vadászott erre. Később a szentendrei szerbek Sztara vodának (Öreg víznek) nevezték.

Az egykori Ságvári turistaház kastélyszerű épületét a harmincas évek végén a Dreher sörgyár üdülőjének építették, csak az ötvenes években lett turistaházzá. Sajnos évek óta zárva. Talán a Kő-hegyen találunk valakit, bízatom társam, s indulunk tovább. A műutat elhagyva széles erdővágásra tér a jelzés.



Ahogy a pocsolyák jege alatt elsikkadt a víz, érdekes körkörös buborékok keletkeztek. A friss hó alatti jégen gyakran meg-megcsúszva óvatoskodunk, pedig már a nap is előmosolygott



Odafönn még a Nap is ránk mosolyog

Aztán egyszer csak... ott hevert előttem a nyiladékon, félig a hóba süppedve gyermekkorom álma, az elhullajtott agancs. De szerettem volna valamikor ilyen találni! Hallottam róla, hogy a magyar erdők koronás királya minden télen megváltik fejdíszétől, s az erdészek összegyűjtik azokat. Csak egyszer találnék én is egy ilyen! Kerestem én mindenfelé, sóvárogtam utána. Később irigykedve hallgattam másokat, akiknek már volt ilyen szerencséje. Turcás Pista, erdélyi barátom mesélte, hogy ő Gyergyóban mellig érő hóban járt a szarvasok nyomában. Március elején a déli lejtőkön, ahol az állatok megpihentek, volt év, hogy négyet, ötöt is talált. Egész gyűjteménye volt már. Kínálta, válasszak belőle. De hát én nem ajándékba akartam kapni. Az úgy már semmit sem ér. Csak olyan, mint a pénzen vett szerelem!

Nézem hóval félig befedett csapáját. Honnan, merre haladt. Nyomába eredjek? A bikák egy-két nap, de gyakran csak néhány óra különbséggel válnak meg agancsaiktól. Aztán merre mennék? Talán a másik agancsot már korábban levetette, vagy a féloldalas súlytól maflán botorkált tovább? És különben is, a nyomkövetést, a hullott agancs keresését, gyűjtését már a vadászás tárgykörébe sorolja a törvény.

Itt van már a kezemben, boldogan gyönyörködöm szépen gyönyöző koszorújában, ívesen felfelé hajló szemágában. A jégág hiányzik.

Helyét az agancsszár lágy ívelése jelzi. Jól fejlett középage felett háromágú koronát viselt. Ereje teljében lévő, öt-hatéves, ígéret teljes dalia hagyta itt ékessége egyik felét. A koronaágak vastagodásai, hajlásai jelzik, hol fognak a későbbi években újabb ágak előtörni. Mennyit tudna még Széchenyi Zsiga bácsi mesélni róla!



Zsiga bácsi egykoron

Öreg barátomat a háború után fegyverrejtegetés vádjával lecsukták. Mivel semmit sem tudtak rábizonyítani, féléves vizsgálati fogság után elengedték, de származása miatt kitiltották Budapestről. Több „gyanús elemmel” együtt előbb a Hortobágyra egy kuláknak kikiáltott nagygazda tyúkóljába internálták. Fél év múlva kérvényének helyt adva megengedték, hogy Balatongyörökre költözzön, ahol egykori tanítónőjük fogadta be a házába. Innen járt át vonattal Keszthelyre, a Festetics grófok kastélyába, ahol állományon kívüli munkatárs lett. Ott írta meg „A szarvas selejtézése” és „A szarvasok nyomában” című füzeteit.

Többször jártam nála Jókai utcai lakásán, még később, amikor már Tildy Zoltánék villájában laktak. Akkoriban már sokat betegeskedett. Dedikálta vadásznaplóit, örömmel válaszolt a kérdéseimre, boldogan mutatta fotóalbumait, mesélt a vadak életéről. Csodálatos volt hallgatni egyéni humorától sziporkázó történeteit. Vittem volna hozzá a szarvasos könyvét is, de addigra ő már az örök vadászmezőket járta. Egyszer azt mondta:

– „A vadászat erdőzúgásból és vadűzésből áll. De főleg erdőzúgásból!” – Milyen igaza volt...

Ahogy adjuk le a szintet, úgy vizesedik a hó, megyünk bele a ködbe. A Vasas-szakadék után jól taposott úton baktatunk ismét kicsit felfelé, a kutya már messziről ugat. A mező túlsó szélén hívogatóan füstölög a kő-hegyi menedékház kéménye. Itt mindig örömmel fogadnak. Van meleg cserépkályha, forralt bor, babgulyás, az ablakokban virágzik az euforgia, és a gondnoknak mindenkire van egy jó szava. Ide nem vezet autót. Meg is becsülik a vendéget. Télen, nyáron szeretünk itt megpihenni.



Zsuzsi a Kőhegyi menedékház kandalló padkáján

Lefele elkerüljük a járt utakat. Nem lenne jó a sáros, vizes hóban elcsúszni. Bokrokba kapaszkodva valahogy csak lejutunk. Odalent megint szítál a köd, mégsem fázom.

Boldogsággal tölt el a szép kirándulás, melyet felejtethetlenné tett a talált agancs emléke.

Szádeczky-Kardos Géza

Éjféλι sikoly

Az éjjel koncert volt. Először esett, mióta úton vagyunk. Az elő zenekart a szünyogok adták. Halkan húzták az altatót, aztán ők is elcsendesedtek. Sötétedéssel a zenészek hosszasan hangoltak. Egy-egy távoli vaku villanása mellett a rendezők a díszleteket tologatták, pokrócot ráztak.

Már azt hittem elmegy mellettünk, mikor pár csepp megpendítette a sátor ponyváját. Elköborolt szélgyerekek ráncigálták a homokból kilazult külsőtetőt. Aztán halk pergődobbal kezdetét vette a műsor, s eleredt a nyári zápor. Erősödött, csendesedett, majd mintha a cintányér és az üstdob egyszerre szólalna meg, hatalmas sziszegve sistersgő dörgéssel csapott le a Tisza túlsó oldalán a ménkű.

Később alábbhagyott, elállt az égiháború... tán el is aludtam kicsit, amikor éles sikoly hasított a levegőbe, s közvetlen utána valaki elkiáltotta magát:

– Mi történt?

– ...!!!!???

De válasz nem érkezett...

Csak a hold vékony sarlója világítja meg a homokpadra vert sátrakat. A hamvadó parázs mellett tördeli valaki a száraz fűzfa veszőt. A víz surran, s halkan csobban a túlpárti sarkantyúnál.

Talán emlékeztek még gyermekkori játékainkra? A papás-mamásra, az Amerikából jöttünk, mesterségünk címere..., és a zálogosdira, amikor a leányok puszival váltották ki zálogba adott kendőjüket, hajcsatjukat.

Itt a Tisza mellett, Benken a „becsület súlylyesztőben” is, de a padokon üllő öregasszonyok is arra hívták fel figyelmünket, hogy ne hagyjunk a sátor mellett semmit sem éjszakára, mert a helyi kisebbség a közmunka program kiegészítésére ez utóbbi játék modernizált változatát elevenítették fel.

Az éj leple alatt „elvi szemmel” néznek az elő hagyott értékekre, melyeket aztán reggel némi anyagi ellenszolgáltatás fejében visszaadnak. Olyankor van csak gond, mikor a jogos tulajdonos nem hagyja magát megsarcolni, és fizetség helyett, az ököljog alapján veszi vissza jogos tulajdonát. Ilyenkor aztán az erősen pigmentált kisebbség emberi jogai csorbulhatnak.

Azon az estén ilyen hangulati előkészítés mellett tértünk nyugovóra. Csimpiék sokáig énekeltek még. Peti a tűz mellett a hálósákban pihent. A lányok közül valaki folyó ügyeit ment intézni a bokrok közé, s mikor visszafele jött, valaki rászólt:

– Állj! Ki vagy?

Válasz helyett erre jött az a bizonyos velőt-rázó sikoly, amire felébredtem...

Ezt az apróságot leszámítva idén is kitűnően sikerült a Felső-tiszai kenu-túra. Kényelmes lapátolásokkal, sok mókával, kacagással, vízi röplabda meccsekkel fűszerezett laza nyaralás. Külön köszönet jár szakácsainknak és kuktáinknak a vacsorák elkészítéséért.

Szádeczky-Kardos Géza

Debrecentől északnyugatra és délkeletre

Debrecenre bizonyára a legjellemzőbb épület a Református Nagytemplom. Az ország legnagyobb protestáns temploma, amely a „kálvinista Rómának” is nevezett Debrecen központjában 1805 és 1824 között épült fel klasszicista stílusban Péchy Mihály tervei alapján. Helyén már a középkorban is egy templom volt – a gótikus Szent András-templom. A templomban ülésezett 1848-49-ben a magyar országgyűlés. Itt mondták ki a Függetlenségi Nyilatkozatot 1849. április 14-én. Történt itt egy másik történelmi esemény is -, amely már rossz érzéseket is kivált – az Ideiglenes Nemzetgyűlés 1944 decemberében.



Debrecen – Nagytemplom

Debrecentől északnyugatra

Debrecen környékén találjuk a hajdúsági helységeket. Ezek közül a talán legnagyobb hajdúvárost említjük meg.

Hajdúböszörmény alaprajza nagyon tanulságos. A magyarázathoz felnagyítottam. Jól látható a város centrális elrendezése. A központból egyenesen haladnak kifelé a sugárutak. Ezt az alaprajzot nyilván katonai-védelmi szempontok



Hajdúböszörmény – alaprajz

alapján alakították ki. Egy másik fontos tény is észrevehetünk azonban az alaprajzból: a sugárutak a város szélén szélesebbek, aztán befelé egyre jobban összeszűkülnek (Böszörményben járva magam is észrevettem). Ennek az az oka, hogy esténként, mikor a marhák, disznók hazatértek a legelőről, eleinte nagyon sokan voltak, aztán befelé csökkent a számuk, így lehetett szűkíteni az utcákat.

Hortobágy

Debrecentől nyugatra helyezkedik el a Balaton mellett Magyarországnak bizonyára legismertebb, legnevezetesebb tája, a Hortobágy – központjában a Hortobágyi Kilenclyukú híddal, látogató központtal.

Egyszer, még a nyolcvanas években Karcagról indultunk a Hortobágy „meghódítására”. Miután megcsodáltuk a hortobágyi kilenclyukú híd hasonmását, a vízfolyások megváltozása miatt szárazra került Zádori hidat, nemsokára elértük a Hajdú és a Szolnok vármegye egykori határán levő Ágota-csárdát. Ma már békés gazdálkodó tanyának tetszett, pedig egykor az épület elődje, az 1730-as években épült csárda

nagyon hírhedt volt. Mikor az 1930-as években lebontották az eredeti épületet, állítólag 30 csontvázat találtak a pincéjében!



Zádori híd

Az Ágota-csárdától északra fordultunk és bejutottunk az igazi Hortobágyra. A nyolcvanas években látottakat idézem föl: először is elmentünk egy teljesen magányos, fátlan, minden zöldet hiányoló nagy csúnya épület mellett. Szovjet katonák lakhelye volt: Ūristen, milyen lehetett itt évekig, a nyári kánikulában például! Aztán újabb szovjet emlék: a valószínűleg Kunmadarason felszállt szovjet harci gépek gyakorlatoztak iszonyatos robajjal felettünk. Amikor meredeken hirtelen felemelkedtek, a gépek farkából hatalmas lángcsóva szakadt ki. Szinte féltünk, hogy megéget... Szóval tényleg „hangulatos” hortobágyi túra volt! Ezután békésebb pillanatok következtek: kamillát gyűjtő emberekkel találkoztunk, akik nagy villákkal gereblyézték össze a gyógynövényeket. Hogy ne legyen teljes az örömről, egyikük nyugat felé mutatott, ahol a láthatáron kis halmokat láttunk.

- Tudják, mik azok a kis huplik ott? Felrobant bombák nyomai. Ide jár az egész Varsói szerződés. Itt van a bombázó gyakorló helyük.

Azóta hál’Isten ez a világ elmúlt. Hosszú évekig évente egyszer felkerestük a Hortobágyot – darvakat látni, hallani. Volt, hogy nagy szerencsénk volt: egyszer egymást érték a darucsapatok, máskor pedig semmi.

A Hortobágy azonban nemcsak Nemzeti Park, hanem történelmi emlékhely is: Rákosi idejében nagyszámú úgynevezett „reakciós” családot telepítettek ki embertelenül és embertelen körülmények közé.



Esti kép a Hortobágyon

További hortobágyi képek:





Szürke marha



Darvak
(felénk közeledve mindig irányt változtattak)

Debrecentől délkeletre

Debrecentől délkeletre kirándulásunk fő célja a Fancsika-tavak, a Vekeri-tó és környékük volt, de fel akartuk keresni az itt található középkori épületeket is.

Először Nyírmihálydi középkori temploma lepett meg:



Nyírmihálydi középkori temploma

Ezután a Guti erdőben található templomrom következett:



Az egykori Guti falu templomának romja, amely a XVII. században pusztult el

A Guti templomromnál nagy meglepetés ért bennünket. Egy itt elhelyezett táblán olvastuk, hogy a Guti erdő a dámvadak agancsának világrekordja (és nem Gyulajé). Döbbenetes, hiszen csak 1972-ben telepítettek ide dámszarvasokat.



Nyíracsad. Itt is van egy középkori templom – és nem rom

Ezután jutottunk el a Fancsika-tóhoz:



Az első Fancsika-tó kilátójánál



A Vekeri-tó: lehetne jobb a víz minősége! (A kemping egyébként teljesen elhagyatott volt)

Hosszúpályiban egy nagyon kellemes, jól rendezett panzióban szálltunk meg. Másnap reggel innen indulva kerestük fel az álmosdi csatának majdnem a román határon emelt emlékművét:



A magyar-román határ Álmosd és Létavértes közelében, a határtól 200-300 méterre van Bocskai álmosdi győzelmének emlékműve



Itt, 1604. október 15-én Álmosd és Diószeg (már Romániában: Bihardiószeg, Diosig) között vívott csatában győzték le Bocskai István hajdú Johannes Pezzen császári ezredes seregét, amellyel elindult a magyar történelem egyik sikeres és dicsőséges háborúja, a Bocskai-féle szabadságharc.

Veress Zoltán

Kárpát Egyesület, Eger őszi/téli túrái

Az idei, 2024. 10. 26-án megtartott Bónusz György emléktúrát ismét Sipos Viktor vezette. Útvonala: Megyehatár – Pázsag – Répáshuta – Ballabarláng – Megyehatár – Tamáskúti-ház volt. A jó hangulatú, kellemes időben lezajlott túra útvonalhossza 15 km, a fel/le pedig 630/700 m volt.



Wegyúr varsába szorul

Wegyúr és Mitibúr egy februári fagyos reggelen
HÉV-vel, de nem kis hévvel termettek egy szép szigeten.
De hogy melyik pontosan ez a sziget,
Önökre bízom, e feladatot oldják meg!

Bejárója a szegecselt „K” híd,
Egykori gyára ma már inkább csak ásít.
Másik bejárati hídja a „H” híd lenne,
De oda engedély híján a portás nem enged be.

Nyaranta akkora zene és üvöltés veri fel a csendet,
Hogy a környékiek halkításért könyörögnek.
Most a csend és béke uralkodik,
A fák tetején néhány varjú tollászkodik.

Hófoltok közt platánfák magasodnak,
A vendéglátó egységek bezártan fogadnak.
A partot elszórt kősziklák őrzik,
Ezt mind ellepi a víz, mikor tetőzik.

Szép sétányok és utak kanyarognak
Most fehér, havas mezőre futnak.
Nagy fáatlan területen
Egy jókora játszótér terem.

Gyerekeknek épült dimbes-dombos terep
Hintákkal, csúszdákkal, kötelekkel.
Hangsúlyozom: hogy CSAK GYEREKEKNEK!
Nem pedig holmi szédült öregeknek.

Ha most 70 évet letagadunk,
Akkor biztosan itt a helyünk.
Elsőként a hinta került sorra,
Azután jöhet a mászóka.

Körforgós ferde centrifuga
Szédült világ a gyomromba,
Megállok, – de forog minden,
Torkomban az emésztetlen.



Kacsaringót rajzolok a hóra
Népi hímzés mintájára.
Próbálkozom értelmezni,
Mit akartam figurázni?

Talán a Merkúr röppályáját
Vagy szupernova robbanását?
Modern képtárban a helye,
Allegóriának megcímezve.

Laposüveg helyrebillent,
Bátorságra újfent ihlet.
Meggélczom a zárt kötélmásztót,
Mely a dombról lenek 6 métert lóg.

Alul-felül-oldalt a hálórács úgy körbevesz,
Hogy csak csúszva-mászva közlekedhetsz.
Nehéz fejem lóg és húz előre-lefele,
Laposkúszás-csúszásra kényszeredve.

Ám a járat egyre szűkül,
Négyzetes féregjáratát keskenyül.
Előveszem a barlangi technikát:
Előnyújtott karok, nyújtott hát,
Behúzott has, kígyómozgás.

Négyzetrácsos világgépem
Borúsra vált most egészen.
Nem megyek már ím előre,
Elfogyott a tér mellőlem.

Beszorultam a lapos hálóba,
Mint egy nagy hal a varsába.
Próbálnám a rükverc módot,
De hátra-felfelé ez sem jó így.

– Valahogy segíts nekem!
Mitibúrnak ezt lihegetem.
Csakhogy Ő aztán végképp nem fér ide,
Mivel nagy a külmérete.

Legalább egy szabad kötél lenne,
Amit a nyakamra tekerhetne.
Faágot hoz, méreteset,
Azt nyújtja be, épp elérem.





Azon rángat, mint pecás a horgost,
Soha még ekkora halat nem fogott.
Himbál és nyeker az egész kóceráj,
Ki az akinek ez jobban fáj?
De Wegyúr megszorult fekvő teste
Kötözött sonkaként marad egyhelybe'.

Sem előre, sem nem hátra,
Nincs haladás 1 órája,
Arcom torzul, szemem könnyes,
Aléltan így pihegek, kimerülten.

Kérhetnék esetleg teljes pápai feloldozást,
Avagy Marx bácsitól láncatlanítást.
Csak féllő, hogy ez túl sok időbe telik,
Miközben számomra sem ugri, sem bugri nix.

Közeleg az alkony pírja,
Ember ekkor behúzódná.
Nem holmi varsába,
De egy jó meleg szobába.

Hogyan lesz tovább emberke,
Kijutsz még a legelőre?
Hívjuk a játszótér üzemeltetőt,
Vagy inkább a hegyi mentőt?

Ilyetén töprenkedve
Támad Mitibúr mentő terve:
A négyzetben hosszarányban az átló
Négyzetgyök 2-szerese, mint az oldalt alkotó.

Tehát átlóba kell transzformálni,
Úgy lehet innen kijutni.
Elméletből gyakorlatba,
Indulok a bal felső sarokba.

Tibúr oldalról távirányít és hadonász,
Dirigál: balláb, jobbkéz, váltás!
Számára ez módfelett fekszik,
– Így nem méltányos! – dohogom neki,
Szerepcserre mikor következik?

De Mitibúr nem áll kötélnek,
A kötelek engem feszítenek.
Így haladok centiről-centire,
De 2 méter még a kötélfolyosó vége.

Sötét este, jön a homály,
Rendőrautó szirénája vár,
Kiszáll a szerv, igazoltat,
Röhögéstől vesztek el komolyságukat.

– Riasszuk a Katasztrófavédelmet?
– Azok locsolótömlővel jönnek!
– Hátulról vízszugárral beseg(g)ítene!
Emígy viccelődnek a nyomoromon,
Pedig ekkor már az utolsó méteren kúszom,
És végre a szabadulás már a láthatáron.

Innen már csak néhány kapasz,
Csúszás, fogás, s nincs több panasz.
LIBERTATE! – kiáltom végül megszabadulva,
Mintha végetért volna most Róma ostroma.

A bokros háttérből fűtapsvihar veri fel a csendet
Szamárnýúl és csapatkórusa így ünnepelnek meg.
Búcsúzóul még egy szobor is integet,
Aki a szabadság jelképe is lehet:
Egy délceg pajzsos bronzsellő képében.

Fizikailag megrogyva, de újra szabadon,
Szép a Világ, csak zsidbad a karom.

Játszótér az élet, népek itt a bábuk
Ha csúszunk és mászunk is, akkor is formáljuk!



Wegyúr (fotók: Mihály Tibor)

Tour D' Wegyúr

Ezúttal kerékpárral próbálkozik Wegyúr,
Csak remélhető, hogy ez nem sül el balul.
Terepversenyre készül: ez a Tour d' Wegyúr,
Magyarítva pedig Túr-a Wegyúr.

Elő hát a bringával!
Itt hajtani kell nagy elánnal.
Kis faluk közt kerülgetve,
Hegynek föl és ereszkedve,
Gidres-gödrös hepe-hupa,
Sáros út és sok-sok tócsa.

Két keréken, egy fenéken
Zötyögök a faluszélen.
Hogy akadály mindenhol vár,
Nem lenne gond, megszoktam már.
Sok rossz földút, nehéz terep,
Az inam is beleremeg.

Csak ne kéne úgy rohanni,
De ott van a sarkamban mindenki.
A célban a Wegyúr-óriáskupát,
Egyedül a győztes veheti át.

Kínszenvedés és izzadás,
Túl nagy nekem ez a kihívás.
Rázkódástól kimerülve
Zsidbadás áll a fejembe.
Zöld karikák, homokszemek
Uralják a látóteret.

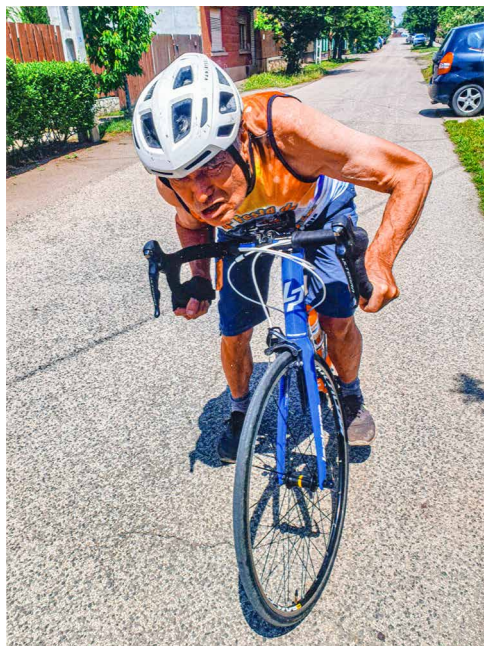
Ha a figyelem kicsit is tompul,
A bicajos könnyen borul.
Szűkül az út a bokrok közt,
A szélére menekülök.
Mély vályúnyom oldalába
Rohanok a pocsolába.
Melynek csupa iszap az alja,
Osztt ezen kifarolva
Landolok a sárban csúszva.

Mint egy szörfös két keréken,
Szántom a sarat nagy keményen.
Aztán egy fatörzs: hopp megállít,
A bicikli fájdalmában felvonyít.
Csorbul kerék, görbül a váz,
Wegyúr úgy kilapul, mint egy zsák.

Mit teheret ily helyzetben?
Kúszok-mászok a sártengerben.
Ha eddig fehér embernek hittem magam,
Most részem lehet egy nagy csalódásban.
A lábamtól a fejemig minden sáros,
Épp csak látok napvilágot.
Ködni-nyelni talán tudok,
De az íze!? – hányni fogok.
Hányat hányok? egy-kettő-sok...
Ennél tovább nem számolok.

Sem mentőöv, sem egy mentő kéz,
Most jó lenne a segítség.
Versenytársak úgy otthagynak,
Mint a sárba taposott halat.

Így végződött nekem a Túr-a Wegyúr,
Célba sem jutva, azaz céltalanul.
A versenyt itt feladva
Várok a selejt szállító autóra.



Démont látok, ez a rossz szellemem?
A szamárnýúl (lepus californicus) ismét „megjelen”.
Lenézően pislog felém.
És egy tükröt tart elém.

Wegyúr (fotó: Weszely Klára)

Kárpát Egyesület, Eger őszi/téli túrái

A túratársak szerint unalmasnak tartott túráim közé – *Novák Csaba ötlete alapján* – Ördögi túra lett beiktatva. Erre volt is érdeklődés, hiszen az októberi napsütötte vasárnapon 12-en kúszták-mászták végig az Ördögvályú-völgy nagyjából kiszáradt patakmedrét. Ez még mind nem volt elég, mert az „ördögöket” elhagyva a társasággal megmászattam a Domoszlói-kaput követően a Vörös-várat is. Ahová úttalan-utakon, egy kerítés lyukán átbújva értünk fel. A morgósoknak egyedüli megnyugvást a Parádfürdő-kórháznál időben elért Egerbe induló autóbusz jelentette. Az ördögi túra útvonala: *Kisnána – Ördögvályú-völgy – Domoszlói-kapu – Vörös-vár – Parádfürdő*. Hossza 15 km és a szintemelkedés 750 m.

Az *Ördögi túra angyalokkal* finomított változatára november 10-én került sor. Ekkor az Ördög-vályúból kijövet a Messzelátó-hegy oldalában hallgattuk a szél zúgását, figyeltük a fények-árnyékok játékát, falevelek repülését. Egy rövid csendes pihenőben pedig mindenki azt gondolt, amit akart. Az „erdőfürdő-lélek” körtúrát Kisnánáról indulva 15-en járták végig, melynek hossza 9 km, szintemelkedése pedig kb. 300 m volt.

Nagy Péter



Útkeresés az Ördögvályúban



Figyelem a szél játékára, levelek mozgására



„Kőördög” az Ördögvályúban



Csendes pihenő



Találkozás a Mikulással

A decemberi Mikulás szombatot a Kárpát Egyesület, Eger az Egererdő Zrt-vel közösen rendezte meg. A Felsőtárkány Állami Erdei Vasút három menettel szállította Felsőtárkány–Stimecz-ház között a Pásztorvölgyi iskolából a tanáraikkal, ill. máshonnan a szüleikkel érkező gyermekeket. A reggeli első csoport a Mikulás mellett még a havas tájnak is örvendezhetett. Amit aztán a melegező hőmérséklet sarassá változtatott. Szerencsére a dagonya senkit sem zavart, így a **Tietze Nándor** szervezte egész napi rendezvény jó hangulatban kb. 300 résztvevővel sikeresen lezajlott.

Nagy Péter

